
Jacques Berg

Anslag III-IV

tekster 2015-17

Jacques Berg har blandt andet udgivet:

"Himmelstigen, Niels Stensens dagbog" (Forum 1993)

"Den franske mor" (Gyldendal 1997)

"Hver min vej" (Thaning & Appel 1999)

"Provencalsk mosaik" (fotografier Valérie Loubet, Gyldendal 2003)

"Det andet Toscana" (fotografier Valérie Loubet, Gyldendal 2005)

"Det sidste menneske" - og andre fortællinger fra Provence" (den lille jas, 2006)

"To gange ø, Deux fois île - Ærø og Yeu" (Mark & Storm, 2007)

"Frankrig - et moderne skindemokrati" (den lille jas/Klim 2007, ny udgave 2012)

"Provence, kogebog med landskaber" (fotografier Valérie Loubet, den lille jas/Klim 2008)

"De satans franskmænd og de herlige danskere / Ces putains de Français et les prodigieux Danois » (den lille jas, 2009)

« Mon temps avec Proust / Min tid med Proust » (den lille jas, 2010)

"Havstal forude" (roman, Books on Demand, 2011)

"Kanonkongen barnet, essay om adoption, eksil og den tabte tid" (Books on Demand, 2012)

"Anslag I - II, tekster 2013-14 / 2014-15" (papirbog og e-book, Books on Demand, 2019)

Indholdsfortegnelse

Kapitel III: (2015 - 16)

Forvarsel

Oktober 2015

November

December

Januar (2016)

Februar

Marts

April

Maj

Juni

Juli

August

September

Kapitel IV: (2016 - 2017)

Marts (ups !) 2017

Marts 2017

April

Maj

Juni

Juli

August

September

III

(2015 - 16)

*Jeg skriver. Jeg skriver, at jeg skriver.
Je ser mig selv skrive, at jeg skriver og ligeledes,
at jeg ser mig selv se, at jeg skriver.
Og jeg ser mig selv huske, at jeg ser mig selv
skrive, og jeg husker at se mig selv huske, at jeg
skrev og jeg skriver, idet jeg ser mig selv skrive,
at jeg husker at have set mig skrive, at jeg skrev
og at jeg skrev, at jeg skrev, at jeg skrev.
Jeg ser også mig selv skrive, at jeg allerede
havde skrevet, at jeg ville se mig selv skrive, at jeg
havde skrevet, at jeg så mig selv skrive, at jeg
ser mig selv skrive,*

Salvador Elizondo, *El grafografo*, 1972
(citeret Af Mario Vargas Llosa i *Aunt Julia and
the scriptwriter*, 1982 , min oversættelse).

Forvarsel

Som ved den foregående leverance * drejer det sig her om korte notater, som en ældre, lettere desillusioneret person fyrer af fra hoften - og fra sit læsted; i bedste mening, forstås.

Hver morgen høvler han løs om, hvad der foregår under kraniet og ellers rundt omkring. Han hører en del radio, men også hvad folk siger, når de står i kø hos fiskehandleren. Han læser tilmed en del.

Når han ingen ideer har, trækker han på sit lange liv eller tager noget fra folk han møder, men også fra sine fantasmer, mere eller mindre skumringsprægede syner og sine, hvis det ikke er for meget, egne tanker.

Han påstår, at han er nødt til at skrive. Hvem nøder ham og hvorfor? De herskende tider, ville være det nemme svar. Onde tunger hævder, at han bare sidder og morer sig med at stille ord sammen. Endnu ondere tunger siger, at han slår tiden ihjel, som vel nok er den tåbeligste af alle gøremål. Sagen er snarere, at han har noget på hjerte.

Som syvårig tog han hul på sin litterære karriere ved at snitte sine forbogstaver med sin lommekniv i skolepulten. Handlingen skulle bevise, at han fandtes. Menneskeskabningens grundlæggende problem er jo at *være* - samt at få oplyst sine omgivelser om det.

Nu hvor han sidder tilbage med sine alt for korte dage, der rummer nogle alt for lange timer (*Saramago*), et sted i det provencalske bagland, fortsætter han med at høste ord og udtryk, som han sætter sammen på sin egen måde.

Nogle ham nærtstående personer kaster et blik på det, han skriver og opfordrer ham til at sige tingene tydeligere, til at sætte kommaer, fjerne visse navne og tale lidt mindre om sine egne sjælekvaler, ja endog til at overveje papirkurven. Dem takker han oprigtigt.

Forfatteren (der allerede havde præsteret en vis indsats ved at skrive disse tekster på fransk) tilbragte en hed sommer med at oversætte sit franske til en slags dansk. Konfrontationen mellem sig og mig er ikke så enkel. Han plejer ikke at prale af sin splittede identitet, men her var processen nu ret udmattende.

Da han for fire år siden gik i gang med at få indlemmet verden og mennesket, Gud og Satan, de vildeste rygter, politik, kultur, klima, økonomi, social elendighed, filosoffer, krigere, kærlighed, vaner, forurening, Houellebecq og de andre i nogle korte tekster, hvor emnerne nødvendigvis må inddampes, var han i det mindste sikker på, at han ikke skyldte nogen noget, at han bare kunne okse løs ... overbevist som han var om, at hans forskellige opstød og snørklerier, hans erklærede impotens både foroven og forneden ville forblive indenfor husets fire vægge, forbeholdt en lille kreds af sikre og barmhjertige medmennesker, der i værste fald ville sige deres mening.

Men nu står de her.

** Anslag I - II, tekster 2013-14/2014-15 (Books on Demand, bod. dk, 2018, papirbog og e-book)*

OKTOBER 2015

Året begynder med Gud eller mere nøjagtigt, med en rig palæstinenser, som Gud sætter på prøve.

Han lader alle mulige ulykker regne ned over *Job*, der ejer syv tusinde får, tre tusinde kameler, fem hundrede oksepar, fem hundrede æsler, masser af slaver og en stor familie, for at se, hvordan denne fromme og gode mand, en af Vorherres varmeste tilhængere, vil reagere. Gud er nogenlunde sikker på udfaldet, men vælger alligevel at få manden prøvet af.

Efter alle de lede ting, der overgår ham, vover Job, der nu er både syg og fattig, en ussel pjalt, der slæber sig gennem askedynger og affald, at kritisere Gud, rent ud sagt anklage ham. Han forstår ikke, hvad der overgår ham, forstår ikke, hvorfor en fortjenstfuld mand skal rammes af al den uretfærdighed.

Men det er Gud og ingen anden, Job kritiserer og anklager. På intet tidspunkt fornægter han ham, ikke et eneste øjeblik betvivler han Guds eksistens. Han råber op, han finder Gud uretfærdig, sadistisk, vilkårlig, rent ud sagt et dumt svin. Men Gud er og bliver Gud.

Historien ender godt, Job får alt sit jordiske gods tilbage, han har bestået prøven. Alt er ved det gamle, han har igen syv tusinde får, tre tusinde kameler ... foruden sin store familie og den respekt, der omgiver en agtværdig person.

Der er dog noget, der har forandret sig, nemlig hans syn på det guddommelige, et syn der i de kommende århundreder skal komme til at ændre vores billede af den Almægtige: Job har fattet, at *Gud intet skylder ham*, intet skylder os, at Gud

ikke er der for at belønne vores fromhed, vores gode handlinger, vores troskab. Han har forstået, at Gud følger sine egne veje, og at mennesket kun har ét at gøre, nemlig følge ham eller i det mindste forsøge at følge ham. Med andre ord, tro på ham. Betingelsesløst, uden forventninger. Med Gud er det ikke noget for noget, der er ingen gevinst at hente.

For en mand som Job, der ikke havde læst Paulus' "Romerbrev" og ikke kendte Kierkegårds "Overfor Gud, har vi aldrig ret", var det egentlig meget godt skuldret!

I mine protestantiske barnesko har jeg selv for mange år siden tilegnet mig lektien, hørt budskabet. Det gamle testamente (eller "det andet") indgik i skolens religionsundervisning.

Senere, i studietiden, hvor jeg boede på Vartov Kollegium sammen med en halv snes lutherske teologistuderende, var det ganske enkelt ikke muligt at komme uden om Jobs Bog. Tag imod huggene, hold ud, fortvivl aldrig, og, som det vigtigste, udskift din lidt for indlysende - og lidt for menneskelige - Gudsopfattelse, hvor han fremstår som den store Forsikrer: udskift ham med en anden, en mere guddommelig!

Gud kan være så meget, undtagen én, man skriver kontrakt med; alene af den grund, at en kontrakt udtrykker parternes mistillid! At tro på Gud er ikke et middel til at finde sig en plads på solsiden, hvad hykleren Pascal end mener. Vores tro er det eneste, Gud ser på, selv den vakkelvorne, den upræcise, den simpleste tro. Vores opførsel kan være nok så eksemplarisk (og man skal heller ikke undervurdere den), den er ikke nogen garanti for noget som helst, den fører ikke til noget, hverken Himlen eller lykken på jorden.

Det er en lille, nyudkommen bog, der har fået mig til at genopfriske mine unge års lutherier: *L'Autre Dieu, La*

Plainte, la Menace et la Grâce (Labor et Fides, 2015, "Den anden Gud, Klagen, Truslen og Nåden") af Marion Muller-Colard, fransk calvinsk hospitalspræst, forfatter og teolog.

Jeg hører hende først på *France-Culture*, hvor hendes frisprog og lyse latter, hendes måde at tænke på, fanger min opmærksomhed.

Hun har i lang tid beskæftiget sig med den ulyksalige Job; det begyndte med, at hun selv blev udsat for en prøvelse, da hendes spædbarn fik en alvorlig sygdom. Hun klagede (Min Gud, min Gud, hvorfor lige mig!), hun skælvede under truslen (Himlen er tom!), men fandt så nåden (springet ud på det dybe: troen!).

Det er med den erfaring, hun tillader sig at tale om Job, når hun besøger alvorligt syge, der ligger krøllet sammen af angst eller raseri i deres hospitalsseng ... *enten smider de mig ud eller også hører de efter*, siger hun til sig selv, når hun banker på.

Det er en risiko, hun må tage. En ældre kvinde, fuld af bitterhed og tilbageholdt vrede, kunne godt finde på at sende præsten ad h til. Job er et fjols, jeg kan i hvert fald ikke tilgive Gud! Men kvinden lytter, Job klarer pynten. Det samme skal vi, trods vores forvirring, vores skuffelse, vores manglende tro.

Ved at høre, hvad Marion siger, forstår den sygeramte kvinde, at Gud er *Den Anden Gud*, den som ikke ønsker andet end vores tillid. Den anden Gud, som den italienske forfatter, økolog og ikke-troende Erri de Luca, ihærdig læser af Jobs Bog (på hebraisk), kalder for *guddommeligheden i sin anderledeshed* - noget, der er så uendeligt forskellig fra os, at vi ikke kan samtale. Den Gud er det, der plager Job, vi kan måske lytte til ham, han lytter måske til os, men han svarer os aldrig!

En ting i Jobs Bog generer mig: manden er offer for et væddemål mellem Satan og Gud! Den første udfordrer sin rival ved at bede ham afprøve en af sine menneskeskabninger, en mand, der vel at mærke ikke har noget at skulle have sagt og aldrig finder ud af, hvorfor det skal gå ud over ham. Det synes jeg er ondt.

Gud giver den som magiker ved at gå ind på Satans forslag. Men hvorfor gør han det, er det sådan, han fungerer? Behøver han bevise noget som helst over for Den Onde? Hans egen skabning, mennesket, betaler prisen. Job er et stykke legetøj, sin skabers hånddukke. Det er da en underlig opfattelse af det guddommelige skaberværk, hvor mennesket skal være skabt i Guds billede.

Vel, vi befinder os hos jøder i den førkristne tid, i et øje-for-øje og tand-for-tand samfund, de hedenske beduiners verden. Hvor Gud nok ikke lige er "vores", men den store hævner med piskan, ret umenneskelig (eller alt for menneskelig!). Den historie er formentlig nedfældet af en af den tids individer, et sted i ørkenen - og ikke dikteret af nogen ærkeengel.

Men så vidt jeg ved, fortsætter man da rundt omkring i dagens kristne kirker med at fortælle om den uheldige Job, som vi skal beundre for hans mod og hans urokkelige tro; man peger stadig på Job som et eksempel til efterfølgelse.

Teologer skriver opbyggelige værker om Job og hans hårde lære, de gør ham til en model. Altså godkender kristendommen, at Gud *leger* med sin skabning.

Marion Muller-Colard forklarer, at den almægtige Gud, hvis lejlighedsvis ondskab vi har svært ved at sluge, snarere er en "Gud-der-siger-nu-er-det-nok", hvilket i følge Talmuds bedste fortolkere er den korrekte oversættelse af det hebraiske ord *shaddai*.

Men selv hvis Gud er en Anden, end den vi tror, hvordan kan han så gå ind på en ond demonstration, hvis eneste formål er at modbevise Satans opfattelse? Hvad er det, Gud vil bevise? At det er ved at sænke mennesket ned i kaos, at Gud modsætter sig kaos?

Nej, ærlig talt, den Gud viser sig da fra en kedelig side. Og kom ikke og fortæl mig, at historien om Job bare skal vejlede os, at vi slet ikke skal tage den bogtaveligt! Det er lidt for nemt.

Job er en prøveklud. De tre venner, der kommer forbi for at se, hvordan et undermenneske ser ud, kan intet stille op. De nøjes med at opfordre Job til at holde inde med sin kritik af Gud, til at bede om forladelse, ja til at acceptere sin skæbne (som de selv gør, de tre med Mercedes'en parkeret rundt om hjørnet).

Jobs ulykke ryster dem ikke så meget, at de ligefrem kommer til at tvivle på deres egen tro, deres rigmandstro, de har forsikringen i orden, de har styr på regnskabet. De er forankret i deres vished og deres egen uendelige godhed, i deres fromme adfærd og almissegiveri, alt det vil uafvendeligt føre dem til paradiset. Så sikkert som amen i kirken.

De er frygtsomme og feje, de vender sig fra deres Gudsramte ven. Som var han en spedalsk, de kunne blive smittet af.

Til slut det ene spørgsmål, som Job, Marion Muller-Colard, Erri de Luca samt min protestantiske barndom rejser: skal jeg finde mig i at være forsøgskanin for en Gud, der plejer en vis medskyld med Satan, så jeg kan få lov til at tage de første skridt på hans uransagelige veje, vove springet ud på de 70.000 favne?

Og hvad ved vi så om *Den Anden Gud*? Ingenting. Hvad skal vi forvente af ham? Ingenting. Elsker han os? Det er alt

andet end sikkert. Skal vi elske ham? Det er op til den enkelte. Hvad har vi fortjent? Et spark bagi. Hvorfor? Det kan ingen vide. Er det så at tro? Helt indlysende!

Og for endelig at lukke kapitlet her, et sidste spørgsmål: bag *Den Anden Gud*, fru pastor, er der så endnu en Gud, en helt tredje *Anden*?

Normalt vil en diktator støtte en anden diktator. Som en demokrat vil støtte dem, der forsøger at få afsat diktatoren og erstatte ham med en demokrat.

Jeg tænker på Putin (manden der skaber Grozny'er allevegne) og på Obama (en almægtig præsident med kongresbundne hænder). Og på El Assad (sønnen, værre end faderen).

Men burde især tænke på Syrien og syrerne.

Lad os tale om de Guds-vilde (vilde med aftrækkeren, kniven, selvmordsbælterne) og de såkaldt moderate modstandere af regimet i Damaskus, lad os tale om de millioner af civile, der flygter fra bomberne, fra missilerne, fra dynamittønderne og kvælergassen, lad os tale igen og igen om dem, hvis tomme mave krymper sig af frygt.

Men lad os også tale om os selv og vores rolle i rædselshistorien.

Jeg skulle bruge et helt liv på at gentage mine dumheder, være underlig, modsige al fornuft, svigte min overbevisning, skuffe mine venner, forbigå det væsentlige, ryste foran døden, skrive hvad som helst, glemme kærligheden eller forvanske den, spille kong gulerod, vælge det nemmeste, hige efter anerkendelse, viderebringe rygter, synge falsk, tie når jeg burde tale, tale når jeg burde tie, fylde mig med chokolade, beruse mig, hade mig, foragte

mig, elske mig alligevel, endda alt for meget, tro for lidt eller slet ikke, slå håbet ihjel, lige som tiden, faderen og fluen.

Jeg skulle bruge et andet liv det samme.

Qatarerne overvejer at købe Triumfbuen i Paris, herunder den ukendte soldat fra 1. verdenskrig.

De har allerede købt det parisiske stadion *Parc des Princes* (normalt med det navn) med samt dets indhold, klubben PSG og stjernespilleren, den svensk-serbiske Zlatan Ibrahimovic, så hvorfor skulle de ikke også erhverve et monument over en lavstammet korsikaners slagterier rundt omkring i Europa?

På den betingelse, naturligvis, at de skiller buen ad og genopfører den overfor et af deres skingre paladser dernede. Den vil egne sig glimrende som bagtæppe for de offentlige halshugninger.

Paris ville virke mindre triumferende, det ville klæde byen.

Den franske premierminister Manuel Valls hilser i Japan på en lille robot; han ser lidt usikker ud på billedet, som om han ikke aner, om han skal svare maskinen eller bare grine dumt, måske endda være lidt bange.

François Hollande ved siden af virker heller ikke særlig afslappet, da han lader sig fotografere med en robot på armen; hans smil stivner på læberne.

Men robotterne har andet at lave end at tage mod fine gæster fra udlandet. De fører krig, dirigeret af militærets datanørder, der sidder titusinder af kilometer fra slagmarken og efter endt arbejdsdag kan gå hjem til lilleemor kl. 18.

Droner skyder ikke blindt igen, når de er bange, de bliver aldrig såret, fylder ikke op på hærens hospitaler, skal ikke

have pension; veteranforeningerne kan pakkke deres mørnede faner sammen, uniformer er der ikke brug for og krigsmedaljer bliver igen, hvad de i grunden altid har været, noget billigt tingeltangel.

Robotsoldater sigter godt, de rammer fjendens køretøjer og depoter uden at anrette skade på civilbefolkningen og dens usle hytter; kun lige hvis nørden et sted i Californien sidder og småsover efter sin treetagers burger.

Endnu en fordel er, at de ansvarlige politikere ikke længere behøver at skjule deres skam over at sende landets ungdom i døden eller holde bevægende taler foran kisterne og kindkysse florumvundne enker og faderløse småbørn.

Robotterne ryger direkte fra fabrikken ud til fronten, de føler ikke noget, er hverken triste eller nervøse, og de sætter ikke en markblomst i løbet på deres rekylgevær.

Men nu har omkring tusind videnskabsmænd og teknikere, anført af folk som Stephen Hawking, Elon Musk og Steve Wozniak, underskrevet en advarsel mod krigsrobotterne: de risikerer at udløse et våbenkapløb, man har aldrig før har oplevet, mennesket kan miste kontrollen med dem, de kan vise sig endnu farligere end biologiske og kemiske våben, atommissiler baseret i rummet og forblindende laser. Kort sagt, de digitale våben kan meget vel vende sig mod alle, herunder dem, der har opfundet og bruger dem.

Visse forskere bag atombomben fortrød at have medvirket til at skabe den, da de først havde set, hvordan Hiroshima og Nagasaki så ud efter de amerikanske luftangreb.

Skal vi også denne gang sætte os ned og vente på megakatastrofen for at opleve, at alle, videnskaben såvel som politikerne, afstår fra kunstig intelligens våben? Det er et spørgsmål, som det allerede er for sent at stille.

Mennesket er utålmodigt efter at opnå viden, og lige så utålmodigt efter at bevise sin evne til at smadre verden.

Efter 2. verdenskrig blev Europa genopbygget af immigranter. I 1945 cirkulerede omkring 20 millioner flygtninge mellem de forskellige europæiske lande. Vores kontinents historie i anden halvdel af det 20. århundrede handler i vidt omfang om den indsats, der blev gjort for at integrere et stort antal fremmede (ikke-nationale).

Gennem årtier, ja århundreder, er Europa blevet formet gennem massive folkeflytninger. I dag nægter Ungarn at tage mod flygtninge fra Syrien, Afghanistan, Irak eller afrikanske lande, folk der flygter fra krig og elendighed i deres hærgede lande, eller fra diktatur (som i Eritrea).

Ungarns befolkning bestod udelukkende af flygtninge fra det østrigsk-ungarske dobbeltmonarkis sammenbrud i 1918 og sidenhen fra "den etniske udrensning" under Balkankrigene.

I dag erklærer den britiske premierminister, at Storbritanien er rede til at tage mod 20.000 flygtninge fordelt på fem år. Bare landet ikke bliver løbet over ende!

Fremmedgørelse er et af de ord, vi har givet nyt indhold.

Andres sex eller elskovslege som det engang hed, keder mig gudsjammerligt, vil jeg gerne indrømme.

Kopulation på skærmen får mig til at gabe kæben af led. I Philip Roths romaner er sex en del af personernes psykologiske portræt, det går an, men kun lige! Jeg har tendens til at springe de sider over, hvor der suttes og rodes i kusser, både hos Roth og Houellebecq.

Talen om at "beherske sin seksualitet" lyder falsk, prætentios og umenneskelig (umulig for mennesket).

Mine egne lege er noget andet. Siden jeg ikke længere har nogen, keder de mig noget mindre. Men de har nu altid forekommet mig ret ligegyldige, hverken helt meningsløse

eller helt uundværlige, bare en aktivitet som så mange andre, en sport, hvor man samtidig er udøver og publikum; alt andet end enkelt.

Tidligere talte jeg sjældent om de ting. I et par af mine bøger har jeg forsøgt at beskrive elskende par. Uden større held, må jeg sige. Måske synes jeg inderst inde, det er for intimt, aner det ikke. Jeg kan også bare være snerpet eller gammeldags.

For *Montaigne* var kærlighed kødelig og venskab åndeligt. Så langt tror jeg nu ikke, jeg er nået. Hvad der passer er, at min opdragelse var sippet. Mine forældre udvekslede morgen og aften et hastigt kys uden næsten at berøre hinandens læber, når de sagde farvel og godaften. Det var alt.

Vi sov fire i det samme værelse, da min storebror og jeg var små. Forældrene lå klistret til hinanden i en seng, der var 120 centimeter bred; de kan ikke have støjet ret meget imens. I al fald husker jeg ikke at have hørt dem gøre andet end sove.

Nej, indgående skildringer af diverse seksuel omgang forekommer mig som sagt kedelige. Unge, der kyskes på bænken i parken, er noget andet, takket været Georges Brassens.

Sædernes frigørelse, groft sagt enden på kirkens moralske greb om individerne, ledsaget af stadig mere sofistikerede måder at undgå svangerskab på, har lukket kødets lyst ud af bordellerne og psykiaternes konsultationer. Men hvem kunne forudse vores tsunami af sex i det offentlige rum?

Vuggeviser som Gainsbourgs *Jeg elsker dig, nej* (jeg kommer ... og går) er der ingen, der hidser sig op over mere. Harde, pædofile videoer, som gamle svin og unge med bumser ser i lange baner med roterende håndled, er slet ikke farlige, siger man.

Men jeg tror tvært i mod, at de er skadelige, især hvis man kun forbruger på den måde. Det kan kun skabe tomhed, fortvivlelse og frustration at appellere længe og massivt til sanserne med en kynisk og virtuel kommerciel erotik, en nær-fjern, lidet romantisk vare.

Oprindeligt var sex en del af livet, nu er det nærmest omvendt.

Ved dagligt at møde de samme mennesker ender man med slet ikke at se dem. Ved ingen at se kommer man til at se skævt til dem. Ved intet at se ser man alt.

Kort beskrivelse af en ubeskrivelig (og ubodelig) ensomhed.

(Montaigne mente, at venskab næres af fraværenhed; som Michel Butor sagde, er hans Essays vennen La Boéties gravsted)

Hjerneflugt er et begreb, man ofte fremhæver, når man taler om udvandring fra lande som Grækenland eller Portugal (eller Syrien). Men mennesket består af andet end hovedet. Flugten af punge og livmødre kan få alvorlige følger for de omtalte landes fremtid.

For øjeblikket lider de kvinder, der bliver på stedet – som for eksempel de kurdiske kvinder i Irak – endnu mere af undertrykkelse end førhen, de foragtes som enlige, er forsvarsløse.

Flugt af det ene og det andet hører først op, når folk får det tåleligt på stedet. Hvornår er det nu, det er juleaften?

Islam er forlængst trådt ud af religionen. Det samme gælder kristen- og jødedommen. De er blevet til politiske og

kulturelle fænomener, rammen omkring bråvallaslag, der ikke længere handler om religion.

Man leder faktisk efter et nyt hus til vores hjemløse Gud.

Nogle af fartmålerne langs de franske veje er tomme hylstre. Genialt! Hvad enten radarautomaten tager billeder af nummerpladerne eller ej, gør de folk bange; hvilket er formålet.

Staten sparer penge, det koster jo dyrt at sende bøder rundt til millioner af bilister, der i masser af tilfælde aldrig betaler dem. Under alle omstændigheder ved man, at samfundet ville bryde sammen, hvis alting var ægte. Tag bare vores pengesedler, de er en slags forfalskninger, det vil sige symboler, ren illusion, papirlapper, man er blevet enig om at tillægge en vis værdi.

Den dag, det uundværlige fiksfakseri eller *trompe-l'oeil* ikke længere fungerer, bryder alting sammen. Man skal tro på sagen, ellers vil den "falske" værdi straks udhules og pengene miste deres magi.

Længe leve alt det falske. Det eneste sande i denne verden!

Man går nu over til 13 regioner i stedet for 22, en slags "Länderisering", der skal give Frankrig et mere europæisk look. De nuværende regioner fra Mitterrands tid betragtes som for små og økonomisk svage.

For at få reformen vedtaget lover regeringen store besparelser, men beregningerne udviser allerede, at omlægningen snarere kommer til at koste milliarder, i al fald de næste ti, tyve år. Og det bliver som vanligt skatteyderne, der kommer til at betale.

En af de nye regioner bliver på størrelse med Østrig; et land, der indtil videre må klare sig med sine små snottede provinser.

***Here, where men sit** and hear each other groan / where palsy shakes a few, sad, last grey hairs / where youth grows pale, and spectre-thin, and dies / where but to think is to be full of sorrow ...*

John Keats, *Ode to a Nightingale*, citeret af Philip Roth i romanen "Everyman" fra 2007.

Det er med de ord (og andre), at en stor forfatter beslutter at holde op med at skrive for altid. Hvor alle vi andre, langt mindre, mere uvidende og mindre beslutsomme, klynger os til vores middelmådighed.

Da vi nu er i gang med at tale om (eller med) Philip Roth, får jeg lyst til at citere nogle linjer af ham, der handler om, hvordan et parforhold kan udvikle sig:

Overheated frenzy subsiding into quiet physical affection. That is how I choose to describe what is happening to our passion during this blissful summer. Can I think otherwise - can I possibly ...

Det overophedede vanvid er dæmpet ned til fysisk ømhed. Sådan ville jeg beskrive, hvad denne velsignede sommer har gjort ved vores lidenskab. Kan jeg overhovedet tænke anderledes? Men tror jeg så virkelig, at i stedet for at vi ligger stille og roligt sammen, åh så elskværdigt og intimt, er jeg ved at blive skubbet ned ad en skråning, mod tomheden, mod den kolde og isolerede kælder, der venter mig? (...) Det passer jo, at jeg ikke længere er bare en smule dyrisk og hun ikke en anelse luderagtig, at ingen af os er skør og altfortærende eller noget depraveret barn, en nådesløs voldtægtsforbryder, ikke længere en, man kan spidde og som intet kan stille op.

Vores tænder, der engang kunne file og bide og gøre ondt lige som små katte og hundes tænder, de er nu bare ganske almindelige tænder, lige som vores tunger bare er tunger,

vores lemmer bare lemmer. Hvilket, som alle ved, er i naturens orden.

(Philip Roth *The professor of desire*, 1977, Penguin Books, side 199 - her i min aldeles uautoriserede oversættelse)

En voldelig mand bliver taget på fersk gerning og viser sig at være "en god familiefar". Som nu de fagforeningsfolk fra Air France.

Deres advokat vil bevise deres helt igennem eksemplariske, borgerlige kvaliteter ved at henvise til deres pletfri familieliv. Min klient er en rigtig god fyr, alt andet end et vildt dyr: han har kone og børn!

Stakkels unger, siger jeg bare, for ikke at tale om konen!

(under en demonstration omringede de ophidsede syndikalister tre, fire fra ledelsen og begyndte at flå skjorterne af dem; de måtte flygte i deres laser ved at kravle over et højt gitterhegn ...)

Hvis man vil ud af livet på en pæn måde, er det en god idé at bo tæt på den belgiske grænse. Så er der ikke så langt til et land, hvor aktiv dødshjælp er lovlig. Franskmænd får tilmed refunderet udgifterne af sygesikringen (til glæde for arvingerne).

Da det på ingen måde drejer sig om en belgierhistorie (lokalt for molbohistorie), vil vi nøjes med at fremhæve, hvor heldige de franskmænd er, der bor ved grænsen. De får da noget ud af deres besøg i nabolandet. Hvad de 60 millioner andre franskmænd angår, kan man kun anbefale dem at flytte nordpå.

Hvor den nye region hedder *Haut-de-France* eller det høje Frankrig; høj af livsglæde formentlig.

Gud skulle i den grad være uden for vores rækkevidde, at vi ikke en gang burde forsøge at tale om ham - endsige til.

Med vores ord vil vi aldrig bare kunne fremmane ham, for ikke at sige kryste og kramme ham. Så vi kan lige så godt tie stille eller, som nogle siger, underkaste os.

Blot lige et spørgsmål: hvis jeg ikke tager meget fejl, så skabte han os faktisk i sit billede, eller hvad?

Udstyret med talens brug.

Essayisten og medieforskeren Régis Debray hylder i sin nye bog begrebet grænser *. Man beskylder ham så for at være en led nationalist og Front National medløber; hvor han som intellektuel da burde bekæmpe den giftsky, der truer med at kvæle Frankrig!

Men man skal læse ham ordentligt. Den grænse, Debray forsvarer, er en åben grænse, en slags romersk *limes* mellem nogle eksisterende enheder, ikke nogen beskyttende mur, ikke noget med spærringer og pigtråd.

Uden grænser, ingen udveksling, skriver han, ingen fredelig, frugtbar dialog, ingen gensidig berigelse. Hvis der ingen grænse er, betyder det, at vi alle er blevet ens, marionetter for mystiske og usynlige kræfter.

Den fysiske eller symbolske grænse skaber ikke identitet, det modsatte er tilfældet. Min identitet og den andens overfor mig drager en linje mellem os, men en linje, der er til for at blive overskredet, så vores gode viljer mødes, giver hinanden næring og vokser hver for sig i fuld bevidsthed om at være forskellige.

Modsat af hvad man hører rundt omkring, er det netop den forskellighed, altså vores særegne kulturelle profiler, der er hjertet i vores eksistens.

For en gangs skyld mener jeg at have forstået Régis Debray, en mediefigur, der ikke altid er så nem at greje. Men lige nu vil ingen høre på ham, en diffus frygt og mistillid dominerer; så meget, at nogle ligefrem hører våbnene rasle.

Der må være en grænse!

* *Eloge des frontières (Lovprisning af grænserne), Gallimard2010.*

Genadoption af børn er blevet almindeligt i USA. Et forældrepar finder ud af, at det barn, de adopterede, ikke svarer til forventningerne og vupti, en annonce på nettet om, at man gerne afstår ungen til nogle andre. Som man gør med en hund, en kat eller sin indecykel.

En familievejleder forklarer, at folk da bliver skilt, når de har taget fejl af hinanden. Det kan være meget rigtigt; forskellen er, at barnet ikke har noget at skulle have sagt.

De levende småting, man kalder børn, har bare at blive verdensmestre i afståelse og tilvænning. Når alt kommer til alt (som rådgiveren måske ville sige), er de faktisk heldige, for tænk sådan at cirkulere blandt det ene hold forældre efter det andet, det beviser i det mindste, at indtil flere personer holder af én!

Så bliver det Rom om et par dage; en hel uge til at drysse rundt mellem palæer og fontæner og forsøge at glemme, hvad en forfatter som *Dominique Fernandez* skriver i sin nye bog *:

En overvældende pomp og pragt er en af de uheldige sider ved Rom; visse steder ville man finde smukke, hvis man ikke blev frastødt af al den storsnudethed og veltalenhed. Der gælder det samme som for stalinistisk arkitektur: en alt for knusende magtdemonstration.

Han går lidt hårdt til den, det gamle Akademimedlem. Hvor finder han den romerske Stalinallé? På en måde er de englebasser, han ivrigt støver op over hele Rom, mere kedsommelige.

Hvordan det nu ligger, så venter Rom os (!), og vi vil da forsøge at tænke selv trods byens stortalende magtdemonstration.

**Le Piéton de Rome* (En spadserende i Rom), 2015. (Fernandez er 87 og Frankrigs store specialist i italiensk barok, medlem af Det Franske Akademi).

Jo mere den enkelte er et modent menneske, der har det godt med sig selv, jo bedre har samfundet det; eller, om man vil, det individuelle og det kollektive hænger snævert sammen. Intimsfæren er uadskillelig fra den offentlige, uadskillelig fra helheden og dens sjæl.

Cynthia Fleury, der er politisk filosof og psykoanalytiker, forklarer i sin bog *Les irremplaçables* (De uerstattelige), at det positive, der overgår den enkelte, når vi efterhånden bliver til frie, selvstændige personer, bidrager til at styrke retsstaten. Omvendt vil et ægte, solidt demokrati være en garanti for den enkeltes frihed. Det lyder altså sammen meget klart, selv om det måske ikke er videre originalt.

Forfatteren foretrækker ordet *individuering* fremfor individualisme, der fører til en smuldring af samfundet, til en "lukket eller kunstig frihed", det stik modsatte af demokrati. Individueringen derimod gør den enkelte til en uerstattelig person, der er bevidst om, hvad han eller hun skylder de andre - som også skal hjælpes til at blive selvstændige.

Nu er båndene mellem det frie og velfungerende individ og et harmonisk samfund, mellem jeg-opbygningen og de offentlige friheder, som nævnt ikke nogen dugfrisk

opdagelse, det er noget, som tænkere til alle tider har beskæftiget sig med; hvad med Platon?

Men det gælder de fleste af vores evige sandheder, at hver generation skal genopdage dem for bedre at tænke dem igennem og udtrykke dem. Det drejer sig om frihed og lighed - det vil sige om os selv.

(Roger Pol-Droit anmelder Cynthia Fleurys bog i *Le Monde des livres*, 4.9.2015)

I et amerikansk fængsel opdrætter fangerne de herreløse hunde, som sheriffens *dogcatcher* har fanget med sit net.

Fangerne sætter stor pris på hundenes selskab; de lærer dem at guide blinde eller, hvad der kan overraske, at advare epileptikere om, at en krise er under opsejling.

Hundene ser ud til at være meget tilfredse med at gøre nytte og ikke bare være en "suppehund", som vores gamle nabo, tidligere fårehyrde, Cyril kalder det. Og det selv om de skal om ad et fængsel.

(epilepsi er en sygdom i hjernen, krisen skyldes en kortslutning der opstår når en "bro" forbinder to neuronzoner, der normalt ikke skal være i kontakt; epileptikeren kan tage alvorlig skade af at falde om, i værste fald dø; heraf det nyttige ved at blive varslet, om det så kun er nogle sekunder før.

Ved at hyle eller rulle sig på gulvet får hunden sin herre gjort begribelig, at en krise vil bryde ud, og at han eller hun skal træffe sine forholdsregler, lægge sig ned, tage en træske mellem tænderne ...

Hunden har som de fleste dyr en syvende sans, der sætter den i stand til at fornemme, hvad der er optræk til i dens omgivelser. Den forudser også torden, mens himlen

endnu er blå og blank - akkurat som en epilepsikrise, der jo også er noget "elektrisk".)

Romanforfatteren *Didier van Cauwelaert* kan i sin bog, *Dictionnaire de l'impossible* (Ordbog over det umulige) fortælle mange af den slags historier, den ene bedre end den anden.

Neurologen *Lionel Naccaches* beskriver i sin bog, "Netværket, fra hjernens mikrokosmos til samfundets makrokosmos" (2015), ligheden mellem vores hjernekonnektioner og samfundets: vi står lige nu over for en form for social epilepsi:

Det ender med, at vi mister bevidstheden om os selv, vi er blevet ude af stand til at se kritisk på vores egen adfærd. Dermed er selve de demokratiske funktioner i fare! Vores evindelige udvekslinger, behovet for at vide alt straks, ikke alene forarmer sproget og dets indhold, men gør til en vis grad stederne ens (alle byer ligner hinanden); vi kan ikke længere blive forbavsede, vi opdager ikke længere noget som helst. Det overfladiske har taget over.

Vi må se at få nogle dygtige varslingshunde, hvis vi skal klare os gennem den krise!

NOVEMBER

Piazza del Popolo: i efterårssolen står en ung mand og laver glitrende sæbebobler i alle mulige farver. Lykkeligt skrigende børn springer rundt efter dem.

Jeg glemmer min lunkne cappucino til små 60 kroner på "Café Rosati" og hengiver mig til synet af boblernes sublime dans.

Jeg glemmer den egyptiske obelisk midt på pladsen (med et kristent kors øverst), symbolet på den militære og religiøse magt, som det romerske imperium udøvede over hele Middelhavsområdet og lidt til.

Jeg glemmer mine blødgjorte, gamle ben: fra Borgo Pio, hvor vi bor ved foden af Vatikanets høje mur og til Piazza'en har vi foreløbig gået tre, fire kilometer.

Vi nærmer os boblekunstneren for at se, hvordan han fremstiller sine flygtige kunstværker: i et bassin med sæbevand dypper han en snor med flere knuder på og fæstnet til enden af to lange bambuspinde, trækker den op med et snuptag - og boblerne vælder op i den klare romerluft!

Fyren sælger ikke noget (ikke en gang lidt sæbespåner), han nøjes med at gøre vores dag smukkere og fornøje kvarterets børn. Lidt poesi midt i en megapol, der mirakuløst er forblevet en slags landsby.

(hen mod slutningen af Anna Karenina lader Tolstoj sit alter ego Levin sige: "Jeg kan ikke leve uden at vide, hvad jeg er og hvorfor, jeg er sat i verden (...) og eftersom jeg aldrig får det at vide, er det mig umuligt at leve (...) I tidens

uendelighed, i materien, i rummet, danner der sig en bobleformet organisme, den varer lidt og brister så (...) Den boble er mig!”)

Et gammelt skrog, som jeg kender alt for godt, bliver rørt, når han ser et ældre par på gaden, hånd i hånd.

Det vil aldrig ske for mig, mumler han, nærmest skamfuld over sin sentimentalitet og det lille stik i hjertet. Han er den eneste af en vis alder i sit par.

Han kunne også bare have ladet være med at spille Omar Sharif for tyve år siden. Men dengang forstod han ikke, at han en dag ville betale deres aldersforskel dyrt! Den selvsikre alfahan, trods alt lidt støvet, der ikke et øjeblik tvivlede på sin evne til at tilpasse sig, overbevist som han var om at beherske situationen (kvinden og verden), ja, han sidder nu som den fjogede part.

Lidt usselt finder han trøst i tanken om, at hun efter hans død vil leve i endnu tredive, fyrre år med lykkelige minder om ham; den uerstattelige gamle partner!

Der er dage, hvor jeg kunne ønske mig at kende det gamle skrog lidt mindre godt. Ja, i grunden slet ikke!

En velmenende veninde råder mig til at se tingene fra de andres synspunkt. Det forekommer mig utopisk. Hver og en af os er ganske naturligt verdens centrum. Hvad vi kalder verden, er den, der omgiver os. De andres synsvinkel kan vi simpelthen ikke anlægge.

Skal man opfatte egocentrismen som en skandale? Nej, blot som en kendsgerning. Hvordan skulle vi kunne fødes som unikke individer, hvis vores blik ikke udgik fra midten? Hvordan skulle vi kunne betragte verden anderledes end ud fra os selv? Hvordan skulle vores bevidsthed være forankret

andre steder end i os selv, i vores egen krop? Mennesket *kan* kun have sig selv som centrum. Lad os hellere indse kendsgerningerne; denne vores livs grundbetingelse får os til at reagere på to fundamentalt forskellige måder.

1. eftersom jeg er centrum, er verden min (i alle ordets betydninger), den bør derfor rette sig efter mine ønsker og min vilje; jeg tilvirker den som jeg vil.
2. naturen gør mig til verdens centrum, det kan jeg ikke ændre; men jeg vil bruge min handlefrihed til at begrænse skadevirkningerne af denne eksistentielle kendsgerning.

Den første af de to holdninger frembringer på familie- som på statsplanet en type autokrater og/eller mentalt forstyrrede personer, der mener sig nødsaget til at bestemme alting; de er jo sat i verden for at redde den! Det er den slags individer, der skubber deres egen og vores verden ud i afgrunden.

Den anden resulterer i nogle betænksomme humanister, der strækker hånden frem for at klappe og hjælpe, ikke for at pege og slå; nogle af dem går så vidt som til at elske de andre og deres verdener.

Med andre ord, vi kan enten følge vores primære instinkter eller forsøge at begrænse de skader, som vores særegne, naturlige og uforanderlige stilling medfører - måske ret klodset og utilstrækkeligt, måske lidt for ofte med et modsat resultat end det tilsigtede, men alligevel.

For ikke at være dogmatisk vil jeg tilføje, at vi i det virkelige liv slet ikke vælger. Vi lader bare tingene ske, overlader forløbet til historien. Lidt som den aldrende Henry Miller, der en dag sagde: *Verden har ikke brug for hverken nedbrydere eller frelsere. Verden er som vi selv er.*

Jean-Luc Godard er en tæinker. Hans film keder mig, men det han siger, får mig sommetider op af stolen. I magasinet "So Film" finder jeg følgende sætning:

I vore dage tænker et dumt svin ikke længere som et dumt svin, han er bare oprigtig.

Men, siger så den lille logiker, et dumt svin, der ikke tænker som et dumt svin, kan da ikke være oprigtig! Eller også er han ikke noget dumt svin! Eller ikke for alvor et dumt svin. En hastig konklusion er, at Godards sætning er uden mening. Efter nøjere overvejelse, forekommer det mig imidlertid, at Godard dér siger noget væsentligt!

Tidligere tænkte et dumt svin (kultord hos Godard som hos Sartre, på fransk *salaud*) som et dumt svin, det vil sige, som det dumme svin, han (evt. hun) nu var, uden at forstille sig, uden at give sig ud for at være en præsidentburgøjer eller bare én, man såmænd godt kan være i stue med. Et dumt svin var det helt igennem, ærligt og redeligt. Ikke noget snyderi her.

Hvis det dumme svin nu om dage ikke tænker som et dumt svin, ligger det i, at han ikke opfatter sig selv som et dumt svin. Han ser sig som en ganske almindelig borger, helt oprigtigt.

De andre opfatter ham som et dumt svin (hvad han også er!), men det gør han ikke selv. I sit dumsvinehoved forestiller han sig ikke at være, hvad han i grunden er. Men ubevidst er han oprigtig.

(Tilbage står naturligvis at klargøre, hvad man skal forstå ved et dumt svin, men det ville nok føre for vidt. Lad os nøjes med at antage, at et dumt svin i Godards forstand er en svindler, en brutal fyr, en kæmpeegoist: et uoprigtigt individ. Lad os for nemheds skyld sige, at et dumt svin er en, der ikke er lige som mig ... eller Godard)